

คำสอนเรื่อง “นรก” ที่เป็นสถานที่ “สำหรับลงโทษ” คนทำผิดเช่นนี้ผู้มีปัญญาจะมองว่า เป็นการขู่เด็กหรือคนมีปัญหาน้อยให้กลัว เพื่อผู้คนจะได้ไม่ทำชั่ว โดยบอกว่าผู้ที่ทำความชั่วเมื่อตายไปจะถูกทำร้ายหรือถูกทรมานอย่างแสนสาหัส หรือถูกฆ่าซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งนี่เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนกลัวอย่างที่สุด ซึ่งการสอนเช่นนี้ก็มิผลดีตรงที่ คนที่เชื่อก็จะไม่ทำชั่ว แล้วก็ทำให้ทั้งตัวผู้ปฏิบัติเองก็มีความสุข และสังคมก็สงบสุข

ส่วนคำสอนเรื่อง “สวรรค์” ที่เป็นสถานที่ “สำหรับให้รางวัล” เช่นนี้ผู้มีปัญญาจะมองว่า เป็นการเอาสิ่งที่มนุษย์ทั้งหลายชื่นชอบ อันได้แก่เรื่องความสุขจากเรื่องทางเพศ เรื่องวัตถุสิ่งของ เรื่องเกียรติยศชื่อเสียง มาหลอกล่อให้ผู้คนอยากทำความดี เพื่อหวังจะได้รับรางวัลนั้นในโลกหน้าหรือเมื่อตายไปแล้ว ซึ่งการสอนเช่นนี้ก็นับว่ามีส่วนคืออยู่บ้างตรงที่สอนให้รู้จักการเสียสละ แต่ก็มีส่วนเสียตรงที่การเสียสละนั้นทำไปด้วยความเห็นแก่ตัว และผู้สอนก็มักจะสอนทำนองว่า ถ้าอยากจะได้รับผลดีมากๆ ก็ต้องเอาทรัพย์มาบริจาคให้กับศาสนานี้หรือผู้สอนมากๆ จึงจะได้รับผลดีนั้นมากตามไปด้วย ซึ่งก็ทำให้ผู้สอนเช่นนี้ร่ำรวยไปตามๆกัน และผลเสียอีกอย่างก็คือทำให้คนที่เชื่อนั้น ไม่มีการพัฒนาทางสติปัญญา คือถึงแม้จะเป็น “คนดี” ก็ตาม แต่ก็ยังเป็น “คนดีที่โง่เขลา” ซึ่งความโง่นั้นไม่เคยทำให้ใครได้รับสิ่งที่มีประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงเลย

จะเห็นได้ว่า คำสอนเรื่องความดี-ความชั่วและผลของความดี-ความชั่ว (นรก-สวรรค์) ของแต่ละศาสนานั้นจะแตกต่างกัน ซึ่งในกรณีนี้ถ้าเราทำให้เป็นกลางโดยไม่เอนเอียงไปเข้าข้างศาสนาใดเลยก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาว่า เราจะเชื่อในคำสอนของศาสนาใดจึงจะถูกต้องที่สุด? ถ้าไปเชื่อศาสนาหนึ่ง ก็จะขัดแย้งกับอีกศาสนาหนึ่ง แต่ทุกศาสนาก็อ้างว่าคำสอนของเขานั้นถูกต้องที่สุด และก็นั่นเองว่าในทางตรงกันข้ามก็เป็นการบอกว่า “คำสอนของศาสนาอื่นนั้นผิด” ไปในตัวด้วย ซึ่งนี่ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้มีปัญญาไม่นับถือศาสนาใดเลย

จากเหตุความเชื่อที่ไม่ตรงกันนี้เองที่ทำให้เกิดคำถามขึ้นมาว่า “แล้วทำไมจึงไม่มีคำสอนที่เป็นกลางๆหรือสากล ให้มนุษย์ทั้งหมดไม่ว่าจะนับถือลัทธิหรือศาสนาใด

เร่งของเครื่องยนต์ แต่ถ้าเราสามารถหยุด หรือทำให้ความอยากนี้ดับหายไป หรือไม่เกิดขึ้นมาได้อย่างหมดจด จนจิตบริสุทธิ์จากความอยากทั้งหลาย ความทุกข์ทั้งหลายก็ย่อมที่จะไม่เกิดขึ้น

เมื่อจิตไม่มีความทุกข์ สภาวะที่ตรงข้ามกับความทุกข์ก็ย่อมที่จะปรากฏขึ้นมาแทน ซึ่งเป็นสภาวะของความปกติ, สงบ, เย็น, ปลอดโปร่ง, สดชื่น, เบิกบาน, แจ่มใจ, เบาสบาย ที่เรียกว่าเป็น “ความสงบเย็น” หรือ “ความไม่มีทุกข์”

สภาวะของความไม่มีทุกข์นี้ ปกติเราก็คงจะมีกันอยู่บ้างแล้วในชีวิตประจำวัน เพียงแต่อาจจะไม่มากและไม่ถาวรเท่านั้น คือความไม่มีทุกข์นี้ มันจะเกิดขึ้นมาในขณะที่จิตของเราไม่มีความอยากใดๆ หรือในขณะที่จิตของเราเกิดความว่างจากความอยากได้เองตามธรรมชาติ เมื่อได้พบกับสภาพแวดล้อมที่ชวนให้จิตสงบ หรือไม่มีอะไรมารบกวน เช่น ป่าเขา ทะเล หรือห้องที่เงียบสงบ เป็นต้น หรือเมื่อจิตมันถูกความทุกข์แผดเผาเสียจนอ่อนล้าแล้ว ความทุกข์มันก็จะค่อยๆลดลง หรือดับหายไปของมันได้เองอีกชั่วคราวเหมือนกัน ถ้าความทุกข์มันจะไม่ลดลง หรือหายไปจากจิตของเราบ้างเลย เราก็คงจะเป็นบ้าตายไปกันหมดแล้ว เพราะถูกความทุกข์แผดเผาอยู่ตลอดเวลาทั้งวันเป็นแน่ ดังนั้นเราจึงควรขอบคุณธรรมชาติที่ได้มอบ “ความไม่มีทุกข์” มาให้เราอยู่เสมอ และก็ควรขอบคุณธรรมชาติอีก ที่ได้มอบวิธีการดับทุกข์ไว้ให้ เพื่อที่เราจะได้เอาไปปฏิบัติเพื่อดับมัน

จะดับทุกข์อย่างถาวรได้อย่างไร?

หลักปฏิบัติเพื่อดับทุกข์โดยสรุปก็คือ “คอยระวังอย่าให้จิต ไปคิดถึงเรื่องที่จะทำให้อุบัติเกิดความยึดถือว่ามีตัวเราขึ้นมา แต่ให้จิตตั้งใจคิดถึงหรือมองเห็นแต่เรื่อง ‘ไม่มีตัวเราจริง’ อยู่ตลอดเวลา” (ความรู้นี้ก็คือปัญญา) จิตก็จะเกิดเป็นสมาธิขึ้นมาได้เอง แล้วความทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้น แต่ถ้าเผลอไปคิดถึงเรื่องว่ามีตัวเราขึ้นมาอีกเมื่อใด ความยึดถือว่ามีตัวเรา ก็จะกลับมาเกิดขึ้นอีกเมื่อนั้น และความทุกข์ ก็จะยังจะกลับมาเกิดขึ้นมาได้อีกเรื่อยไป